

www.vulkani.rs
office@vulkani.rs

Naziv originala:
Jussi Adler-Olsen
NATRIUM CHLORID

Copyright © Jussi Adler-Olsen and JP/Politikens Hus A/S 2021 in agreement
with Politiken Literary Agency

Translation Copyright © 2023 za srpsko izdanje Vulkan izdavaštvo

ISBN 978-86-10-04644-1

Ova knjiga štampana je na prirodnom recikliranom papiru od
drveća koje raste u održivim šumama. Proces proizvodnje u
potpunosti je u skladu sa svim važećim propisima Ministarstva
životne sredine i prostornog planiranja Republike Srbije.

SLUČAJ SEKTORA Q

9

JUSI
ADLER-
OLSEN

Preveo Mirko Bižić

VULKAN
IZDAVAŠTVO

Beograd, 2023.

*Posvećeno Eli,
našem prelepom i inteligentnom unučetu*

PROLOG

1982.

Bilo je potrebno samo pet minuta od poziva hitnoj službi do trenutka kada su ambulantna kola skrenula preko travnjaka prema haotičnom prizoru koji će zauvek progoniti one koji su ga videli.

Oko zadimljene rupe ležalo je šest beživotnih tela, a zagušljivi zadah sagorelog mesa mešao se sa mirisom ozona koji se zadržao u vazduhu posle udara groma.

„Odmaknite se!“, povikao je jedan od bolničara hitne pomoći grupi studenata koji su, dotrčavši iz zgrade univerziteta sa druge strane ulice, stajali kao ukopani u mestu zbog prizora pred sobom.

Njegov kolega uhvatio ga je podruku. „Ovde ništa ne možemo da uradimo, Martine, ali pogledaj tamo!“

Pokazao je na starijeg čoveka kome su kolena polako uranjala sve dublje u mokru travu.

„Zašto su stajali tako blizu jedno drugom, i zašto grom nije udario u drveće?“, jecao je starac kada su mu prišli. I mada je pljuštala kiša, a sako na čoveku visio kao mokra krpa, njega nije bilo briga ni za šta izuzev onoga što se upravo dogodilo.

Martin se okrenuo prema zgradama univerziteta. Iz tog pravca su sirene i treperava plava svetla pokazivali da dolazi još ambulantnih i patrolnih kola.

„Daćemo mu nešto za smirenje pre nego što dobije srčani udar“, rekao je njegov kolega.

Martin je klimnuo glavom. Kroz pljusak je jedva mogao da razazna dve žene koje su klečale pored sve veće bare u blizini drvoreda.

„Dođite brzo!“, povikale su one, a Martin je dograbio svoju torbu i potrčao.

„Mislim da ona diše“, zadihano je izgovorila jedna žena držeći sedmu žrtvu rukom ispod vrata.

Osim potpuno pocrnele odeće onesveščene mlade žene, izgledalo je da nije ozbiljno opečena kao ostale žrtve.

„Mislim da ju je udar groma odbacio ovamo“, rekla je žena drhtavim glasom. „Možete li da je spasete?“

Martin je povukao krhko telo dalje od bare, koja je postajala sve dublja, dok su se iza njea čuli povici. Njegove kolege, koje su upravo pristigle, zaključile su da ništa ne mogu učiniti za ostale. Grom je ubio svih šestoro ljudi koji su se okupili jedni uz druge na kiši.

Martin je namestio povređenu ženu u položaj za oporavak i opipao joj puls, koji je bio spor i slab, ali je delovao stabilno. Baš kada se uspravio i domahnuo kolegama da dođu sa nosilima, njeno telo se trznulo. Dva kratka, duboka udisaja učinila su da joj se grudi stegnu, i uz nagli trzaj ona se podigla na laktove.

„Gde sam?“, upitala je gledajući oko sebe krvlju podlivenim očima.

„U Feledparkenu u Kopenhagenu“, odgovorio je Martin. „Sve vas je pogodio grom.“

„Grom?“

On je klimnuo glavom.

„A ostali?“ Okrenula se prema mestu nesreće po kome su se užurbano vrzmali ljudi.

„Poznavala si ih?“, upitao je on.

Sada je ona klimnula glavom. „Da, bili smo zajedno. Jesu li oni mrtvi?“

Martin je na trenutak oklevao, ali je zatim potvrdio.

„Svi?“

On je ponovo klimnuo glavom i pogledao je u lice. Očekivao je da vidi šok ili tugu, ali njen lukavi izgled govorio je nešto drugo.

„U redu“, rekla je potpuno pribrano. I uprkos očiglednom fizičkom bolu, na licu joj se pojavio đavolski osmeh.

„Znaš šta?“ Ne čekajući odgovor, nastavila je da govori. „Ako sam mogla da preživim ovo, onda, uz božju pomoć, mogu da preživim bilo šta.“

Utorak, 26. januar 1988.

Prošlo je dvadeset šest dana nove godine i surova zima neočekivano je zahvatila zemlju, sa oštrim vetrovima i neuobičajeno niskim temperaturama ispod nule. Kada je Maja videla ledeni prekrivač kako se širi po stražnjem dvorištu njene stambene zgrade, duboko je uzdahnula. Ovo je bila treća zima zaredom u kojoj će morati da zameni letnje i stavi zimske gume, ali, pošto je tek prošao Božić, nije mogla priuštiti da joj ih promeni njen stalni mehaničar. Srećom, jedna auto-mehaničarska radnja je u lokalnim novinama objavila upadljive oglase o munjevito brznoj, efikasnoj i jeftinoj brizi o gumama – a pošto je ta radnja bila još bliže vrtiću njenog sina u Sidhavnenu, odlučila je da pokuša kod njih.

Ovo je bila stvarnost jedne samohrane majke. Morala je da razvlači novac od plate do plate.

Vlasnik radnje za popravku i održavanje automobila *Ove Vilder auto-centar* bio je mišićav čovek koji je ulivao poverenje, prototip one vrste muškarca koji je odrastao sa snažnim rukama zavučenim duboko u automobilske motore. Maja je uzdahnula sa olakšanjem. Sve će biti u redu.

„Samo ćemo proveriti da li je sve u redu“, rekao je on i pokazao glavom prema dvojici mehaničara koji su baterijskom lampom osvetljavali donju stranu auta podignutog na hidrauličnu dizalicu.

„Trebalo bi da bude spreman za nekoliko sati. Malo smo zauzeti, kao što možete da vidite.“

Nije prošlo više od četrdeset pet minuta pre nego što je primila telefonski poziv na poslu.

To je bilo lepo i brzo, srećno je pomislila kada je čula glas čoveka iz auto-mehaničarske radnje. Ali onda joj je osmeh nestao sa lica.

„Bojim se da će ovo biti komplikovano“, rekao je on. „Primitili smo da su zadnje letnje gume neravnomerno izlizane, pa smo pomislili da nešto nije u redu sa amortizerima. Ali problem je zapravo sa nosačima zadnje osovine, ili zadnjim vratilom, kako to neki ljudi zovu. A to je potpuno druga priča.“

Maja je stegnula slušalicu u ruci. „Zadnja osovina? Ali možete to da zavarite, zar ne?“

On je zvučao ozbiljno. „Videćemo, ali bojim se da ne treba mnogo da se nadate jer je veoma zarđala. Verovatno mora da se promeni.“

Maja je duboko udahnula. Nije se ni usuđivala da pomisli koliko će to koštati.

„Navratiću nakon što preuzmem sina iz vrtića“, rekla je, i primetila kako ruka na pisaćem stolu počinje da joj drhti. Kako to da plati? I kako da se snalazi bez kola ako...

„Navratićete, rekli ste? U redu. Mi zatvaramo u pet“, odgovorio je suvo.

Oblačenje deteta u skafander za sneg oduzima mnogo vremena, tako da je Maji duša već bila u nosu dok je jurila sa Maksom u njegovim kolicima do mehaničarske radnje tek nešto malo posle pet sati. Izdahnula je s olakšanjem kada je videla otvorenu kapiju na kraju ulice i svoj auto kako malo viri iz radnje, u snegu koji je napadao do ratkapni.

Stigla je na vreme. „Moj auto!“, rekao je Maks. Voleo je taj auto.

Kada su prošli iza ograde, videla je noge nekog čoveka kako vire iza vozila.

Čudno! Zašto leži na snegu po ovakvom vremenu? Uspela je da pomisli tačno pre eksplozije od koje su se prozori na građevini rasprsnuli u mećavi krhotina. Trenutak kasnije, odjeknula je druga eksplozija i udarni talas joj je istrgnuo kolica sa Maksom iz ruku, odbacivši ih nekoliko metara unazad.

Kada je najzad uspela da se uspravi na noge, okružena plamenom i dimom, videla je da je radionica ispred nje srušena, a njen auto ležao je prevrnut nekoliko metara od nje.

Dok joj je srce divlje lupalo, osvrnula se na sve strane.

„Maaakse!“, vrisnula je, nesposobna da čuje vlastiti glas.

A onda je usledila još jedna eksplozija.

MARKUS

Ponedjeljak, 30. novembar 2020.

Nije baš lep prizor, pomislio je šef odeljenja za istragu ubistava Markus Jakobsen kada je otkrio da njegov glavni inspektor mlitavo sedi za svojim pisacim stolom sklopljenih očiju i otvorenih usta.

Blago mu je gurnuo stopala iza stola.

„Nadam se da te ne prekidam u nečemu važnom, Karle“, rekao je, uz jetki osmeh.

Karl je naizgled bio previše bunovan da bi reagovao na ironiju.

„Pa, to je pitanje definicije, Markuse.“ Zevnuo je. „Upravo sam proveravao da li je rastojanje između ivice stola i mojih stopala savršeno podešeno.“

Markus je klimnuo glavom. Renoviranje podruma ispod sedišta policije isteralo je odozdo njegove kolege iz Sektora Q, odeljenja za stare slučajeve, i ne bi bilo preterano reći da on nije bio zadovoljan što se odeljenje u kom je vladala najveća anarhija u zemlji doselilo tako blizu njega, ovde u novu zgradu na Tajlholmenu u Sidhavnenu, gde je sada bila smeštena jedinica za istrage kopenhavske policije. Spoj mrzovoljnog lica Karla Merka i neprestanog zvocanja Rose Knudsen mogao bi da izludi bilo koga. Poželeo je da Karl i družina mogu da budu poslani nazad u rupu ispod štaba policije, pogotovo u toku ove užasne godine virusa korona, ali Markus je znao da se to neće dogoditi.

„Pogledaj ovo, Karle.“ Otvorio je fasciklu sa dosijeom o slučaju i pokazao smrtovnicu izvučenu iz novina. „Šta misliš o ovome?“

Karl je protrljao oči i pročitao smrtovnicu.

Maja Petersen

11. novembar 1960 – 11. novembar 2020.

S tugom i bolom,

Porodica

Podigao je pogled. „Pa, žena je umrla na šezdeseti rođendan, ali izuzev toga, ovo mi ništa ne znači. U čemu je stvar?“

Markus ga je ozbiljno pogledao. „Reći ću ti. Podseća me na trenutak kada smo se ti i ja prvi put sreli.“

„Stvarno? To je nesrećna asocijacija. Prvi put, kažeš? Kada je to bilo?“

„U januaru 1988. Ti si bio narednik u policijskoj stanici Store Kongensgade. Ja sam bio inspektor u ubistvima.“

Karl se malo ispravio. „Kako, dođavola, možeš da se sećaš toga? Nisi me čak ni poznao 1988.“

„Sećam se jer ste ti i tvoj kolega prvi stigli na lice mesta u zapaljenu auto-mehaničarsku radnju koja je tek odletela u vazduh, i sećam se kako si se ti brinuo o polusvesnoj ženi čije je dete poginulo u eksploziji.“

Markusov najbolji istražitelj je na trenutak sedeo tupo zureći. Zatim je podigao novinski isečak i ponovo ga pogledao. Da li su mu se u očima nakupljale suze? U to je bilo teško poverovati.

„Maja Petersen“, polako je izgovorio. „Da li je ovo *ta* Maja Petersen?“

Markus je klimnuo glavom. „Da, jeste. Pre dve nedelje, Terje Plug i ja pozvani smo u njen stan, gde je ona već nekoliko dana visila obešena u hodniku. Nismo morali mnogo da istražujemo kako bismo utvrdili da je oduzela sebi život. Na podu ispod nje bila je fotografija malog dečaka, koju je verovatno držala u ruci do trenutka kada je izdahnula.“ Odmahnuo je glavom. „U dnevnoj sobi na stolu bila je ubuđana torta sa šest slojeva, potpuno netaknuta. Na njoj je svetloplavim kremom bilo ispisano 'Maja 60 Maks 3'. I, pomalo čudno, torta je bila ukrašena sa dva krsta umesto zastavica i svećica. Po jednim za oba imena.“

„U redu.“ Karl je spustio smrtovnicu i čitavom težinom se zavalio na naslon stolice. „Zvuči deprimirajuće. Samoubistvo, kažeš? I siguran si u to?“

„Da, jesam. Juče je sahranjena, i ja sam bio prisutan. A osim sveštenika, mene i jedne starije dame, kapela je bila potpuno prazna. Ne može da bude mnogo depresivnije od toga. Kasnije sam razgovarao sa tom damom, i ona je bila rođaka pokojnice. Ispostavilo se da je ona bila ta koja je potpisala smrtovnicu sa 'porodica.'“

Karl ga je zamišljeno pogledao. „A u to vreme si takođe bio prisutan na mestu eksplozije, kažeš? Te pojedinosti ne mogu da se setim. Sećam se snega i žestoke hladnoće i mnogih drugih stvari, ali ne i tebe.“

Markus je slegnuo ramenima. Bilo je to pre više od trideset godina, pa zašto bi se Karl sećao!

„Požar je bio izuzetno jak i vatrogasci nisu mogli sa sigurnošću da utvrde kako je došlo do eksplozije“, rekao je Markus. „U svakom slučaju, ispostavilo se da je u radionici takođe postojala potpuno neovlašćena

auto-linarska radionica, tako da je u građevini bilo mnogo zapaljivih materija, svakako i više nego dovoljno da stvari krenu po zlu. I da, ja sam takođe došao na lice mesta nedugo nakon nesreće, što je bila više slučajnost jer sam bio na zadatku u tom kraju.“

Karl je klimnuo glavom. „Sećam se da je mali dečak poginuo – odmah sam to mogao da vidim. Njegovo sićušno telo ležalo je na trotoaru sa glavom u snegu. To nije prizor koji brzo zaboravljaš. Morao sam čvrsto da držim njegovu majku da je sprečim da mu previše priđe i vidi u kakvom je užasnom stanju.“

Podigao je pogled. „Zašto si išao na sahranu Maje Petersen, Markuse?“

„Zašto?“ On je uzdahnuo. „Jednostavno nikada nisam bio u stanju da se okanim tog slučaja. Imam osećaj da nešto u vezi sa njim nije bilo u redu.“ Potapšao je fasciklu na stolu. „Sada sam imao nekoliko dana da ovo ponovo pročitam i razmotrim.“

„I kakvi su tvoji zaključci? Da eksplozija nije bila nesrećan slučaj?“

„Pretpostavljam da nikada nisam zaista poverovao u to, ali ovde sam na drugoj stranici, u tehničkom izveštaju, naišao na rečenicu koju u ono vreme nisam primetio. A možda i nije bilo mnogo razloga da je primetim pre više od trideset godina.“

Izvukao je papir iz fascikle i gurnuo ga prema Karlu.

„Podvukao sam tu rečenicu.“

Karl Merk se nagnuo napred na svojoj kancelarijskoj stolici. Nekoliko puta je pročitao rečenicu obeleženu žutim flomasterom pre nego što je pogledao u Markusa sa izrazom lica zbog koga su mu oči izgledale tamnije.

„So?“ To je bilo jedino što je rekao, i ponovio je to nekoliko puta.

Markus je zaklimao glavom. „Mogu da primetim da imaš iste sumnje kao ja.“

„Da, to u vezi sa solju. Ali kada je to bilo? Daj mi neki nagoveštaj.“

„Ne znam tačno koji si ti slučaj imao, ali postojao je još jedan koji je uključivao so. Pratiš šta ti govorim, zar ne?“

„Da, mislim da je postojao.“

Karl je naizgled prekopavao po svom sećanju, ali uzalud.

„Možda se Rose ili Asad sećaju“, rekao je najzad.

Markus je odmahnuo glavom. „Ne verujem, jer to mora da je bilo pre nego što su oni počeli da rade ovde. Ali šta je sa Hardijem?“

„Hardi je upravo sada ponovo na lečenju u Švajcarskoj, Markuse.“

„Znam, ali ti si čuo za domišljati izum zvani telefon, zar ne, Karle?“

„Naravno, u redu, pozvaću ga.“ Karl se namrštio. „Imao si malo vremena da razmisliš o tome, Markuse. Kako bi bilo da me obavestiš šta se desilo u Sidhavnenu u to vreme?“

On je klimnuo. Biće to bar donekle olakšanje.

Markus mu je ispričao da su se, kada je odjeknula druga eksplozija, svi prozori u stanu koji su pretraživali u blizini radionice rasprsnuli tako silovito da su se komadići stakla zabili duboko u drvenariju i nameštaj. Na svu sreću, Markus i njegove kolege bili su u spavaćoj sobi, okrenutoj prema zadnjem dvorištu, tako da im se ništa nije dogodilo. Ali stanar, bedni nar-koman koji je krio oružje za neke od okorelih kriminalaca iz Vesterbroa, potpuno se slomio i počeo da brblja o vremenu kada je bio dečak i kada je gasovod u Valbiju eksplodirao.

Markus je na vrhovima prstiju otišao u kuhinju, na sibirsku hladnoću koja je prodirala kroz slomljeni prozor, i odmah video kao ugljen crne oblake dima i plamen koji se podizao bar dvadeset pet metara u vazduh iznad krovova, nekoliko ulica dalje.

Dva minuta kasnije, Markus i narednik koji ga je pratio ušli su u ulicu gde su već bila parkirana patrolna kola sa uključenim rotacionim svetlima i zaprečavala prolaz. Odmah na početku dvorišta bio je mladi kolega koji je u naručju čvrsto stezao neku ženu. Sve je bilo u potpunom haosu, a zapaljena ruševina i asfalt ispuštali su još crnih oblaka dima. Dete sa Markusove leve strane nesumnjivo je poginulo na licu mesta, budući da je malo telo beživotno ležalo, lica uronjeno u sneg.

Sada se plamen podigao najmanje četrdeset metara u vazduh iz sredine građevine, i vreli talas ih je skoro oborio s nogu. *Sitroen dijana* bio je prevrnut, lim i delovi automobila bili su rasuti po vodi od otopljenog snega koja je brzo preplavila čitavu okolinu, a nekoliko automobila koji su bili izloženi za prodaju sa leve strane bili su spljošteni kao olupine na auto-otpadu.

Malo dalje je ispod krša ležao smrskan kombi, a iza njega su virile dve ugljenisane noge – jedini znak da je unutra bilo nekoga kada se sve dogodilo.

Prošlo je dva sata pre nego što su vatrogasci obuzdali požar, ali Markus je ostao na mestu nesreće i pratio rad svojih kolega i vatrogasaca.

Pre ponoći našli su još četiri tela dublje u građevini, koja su bila toliko ugljenisana da je bilo skoro nemoguće odrediti njihov pol. I mada su na sve četiri glave postojale slične rane, nisu odmah mogli da ustanove jesu li izazvane silovitom eksplozijom i njom uzrokovanim baražem metalnih predmeta koji su leteli sa polica za alat i delove u radionici.

Iako je bilo veoma verovatno da je u pitanju nesrećan slučaj, Markus je sledećih nekoliko dana rutinski istraživao moguće motive koje je neko mogao imati da izazove nesreću. Morali su da odbace sve sumnje o prevari sa osiguranjem, jer auto-mehaničarska radionica, uprkos svim propisima, nije imala polisu osiguranja, a povrh toga, vlasnik je poginuo u eksploziji, pa šta je onda mogao da dobije podmetanjem požara! Svaka povezanost sa bandama takođe je bila malo verovatna, jer niko od poginulih, koji su kasnije identifikovani kao mehaničari, nije imao kriminalni dosije.

Uz pomoć potresene udovice vlasnika, Markus je pregledao ono nešto malo postojeće dokumentacije radionice.

„Da li su vaš muž ili porodica imali nerešene račune sa nekim?“, upitao ju je. „Šta je sa nekim prispelim dugovima? Neprijateljima? Da li im je pretila konkurencija?“

Žena je svaki put samo odmahivala glavom. Bila je potpuno izgubljena. Njen muž bio je dobar mehaničar, rekla je. Možda nije bio vešt u papirologiji, ali opet, ko jeste u toj vrsti posla!

Markus je morao prihvatiti činjenicu da je ova mala firma svakako poslovala u skladu sa svojom reputacijom, i nije imala ni računovođu ni knjigovođu. A sve što bi ličilo na neku poslovnu prepisku, podatke o mušterijama ili finansijske dokumente, otišlo je u dim – ako je uopšte i postojalo.

Žena je znala da će biti mnogo posla kada dođe vreme za poreski izveštaj, ali radionica je postojala samo nekoliko meseci, tako da nema sumnje da će sve biti u redu što se toga tiče.

Kada je nekoliko nedelja kasnije mesto nesreće raščišćeno, policija i dalje nije znala ništa naročito. Samo se jedna naizgled nevažna činjenica, koju je savesni tehničar svejedno naveo u izveštaju, isticala u odnosu na ostale, a Markus ju je primetio tek sada, mnogo godina nakon što je poslednji put pregledao izveštaj.

Pisalo je:

Nekoliko metara iza ulazne kapije, tačno uz metalnu ogradu, nalazila se devet centimetara visoka hrpa soli.

A onda je sledila kratka dodatna napomena koja je verovatno trebalo da aktivira zvono za uzbunu:

I to je bila kuhinjska so, a ne so za posipanje puteva.

3

KARL

Utorak, 1. decembar 2020.

„Postoji kopija dosijea o slučaju u arhivu, Karle.“ Rose je bacila fasciklu pred njega. „Gordon i ja smo ga jutros čitali. Piše da si ti prvi stigao na lice mesta?“

„Da, izgleda da je bilo tako.“ Klimnuo je glavom i pokazao na Markusov primerak. „Ovaj izveštaj je skupljao prašinu u raznim Markusovim kancelarijama sve ove godine. Verovatno znaš šta to znači?“

„Da, nije mogao da se okani toga“, nepotrebno je odgovorio Gordon. „A sada hoće da mu mi to skinemo s leđa.“

Karl je pogledao u njega i podigao palac. „Upravo tako. I zbog toga mi preuzimamo, odlažemo sve ostalo po strani i rešavamo slučaj. I to vam je to.“

„Odlazemo sve po strani? Zar to nije pomalo drastično, Karle?“, promrmljala je Rose. „Zar ne misliš da i ovako imamo pune ruke posla?“

Karl je ovlaš slegnuo ramenima. Ona je možda u pravu, ali šef odeljenja za ubistva je taj koji donosi odluke, a slučaj je takođe na iznenađujući način pogodio neku osećajnu žicu u Karlu. Prošlo je toliko godina, a još je bilo neizmerno bolno misliti o onom malom dečaku i njegovoj majci, koja je izgubila ono što joj je bilo najdraže. Nije mogao da zatvori oči i malo duže razmišlja o toj strašnoj nesreći pre nego što bi osetio njeno drhtanje, podjednako živo kao da se sve dogodilo juče. Da li je to bilo zbog toga što je sada i sam bio otac?

„Pretpostavljam da ste videli šta je Markus podvukao na dnu izveštaja o požaru, tako da nema potrebe objašnjavati prioritet ovog aspekta slučaja. I ne samo zbog Markusa nego isto toliko i zbog nas i Sektora Q.“

„Misliš na kuhinjsku so?“, upitao je Gordon.

Karl je klimnuo glavom. „Rose, ti si ovde u Sektoru Q od 2008, tako da ovo mora da te podseća na nešto, zar ne?“

„Kuhinjska so?“ Odmahnula je glavom.

„Pa, proveriti to, jer sigurno znam da je postojao slučaj pre nekoliko godina koji je imao neke veze sa solju. Markus se takođe seća toga. Ali, kao što rekoh, mora da je to bilo jako davno, jer ne možemo sasvim tačno da se setimo kada. Pregledaj starije slučajeve, počni od onih od 2000. do 2005. Možda ćeš naleteti na nešto.“

„Nešto u vezi sa solju?“ Rose nije izgledala srećno.

„Da.“

„Oh, kakav sjajan zadatak sam dobila. Mnogo ti hvala, Karle. A sada, kad razmislim o tome, u stvari u dvorištu mog rođaka postoji ogromna hrpa soli. Hoćeš li sada da uhapsiš njega?“

Karl je podigao obrve. Ako je Rose u takvom raspoloženju, on će jednostavno morati da upotrebi svoj autoritet i kaže joj da prekine s tim.

„Hvala za sarkazam. Samo se seti šta je Markus uradio za tebe, Rose. Vratio te je na posao u manje-više istom stanju u kome si bila pre pet godina – nazad na teren i sve ostalo što ide uz to. Pa misliš li da Markus zasluhuje da uradiš sve što je u tvojoj moći da mu skineš ovaj slučaj sa pleća?“

Ona je uzdahnula. „Bilo je lakše sa tobom dok si bio ogorčeni stari kreten, nego sada, kada si pravednički nastrojeni ogorčeni stari kreten. Ali da, ako želiš da me mučiš tako što ćeš me terati da pregledam stare slučajeve dok Asad rešava one aktuelne koji su na našem stolu, poslušaću te.“

Okrenula se na drugu stranu pre nego što je on stigao da uzvрати. Proketo iritirajuće.

On se okrenuo prema Gordonu, koji je izgledao kao da očekuje da preuzme krivicu zbog nje.

„A ti, Gordone“, rekao je naglašeno, tako da je momak poskočio u mestu, „ti ćeš pomagati meni.“

Gordonova ramena su se opustila.

„Trebalo da pronadeš udovicu čoveka u čijem vlasništvu je auto-mehaničarska radionica bila. A onda treba da pronadeš i staricu koja je pre neki dan bila na sahrani – rođaku Maje Petersen. A kada završiš sa tim, obe ćeš dovesti kod mene. *Pronto!**“

* Ital. – *odmah, smesta*. (Prim. prev.)

Karlova nova kancelarija na prvom spratu bila je identična kao sve ostale, sa standardizovanim nameštajem lakim za održavanje. Otvorio je prozor, spustio Markusov izveštaj na prozorsku dasku i krenuo iz početka. Trebalo mu je skoro četvrtina kutije cigareta da ga pročita pošto je bio neobično detaljan, baš kao svi ostali izveštaji koje je Markus Jakobsen napisao za vreme provedeno na poslu kriminalističkog inspektora. Ipak, činilo se da je ovome posvetio još više pažnje, verovatno zbog toga što je bio skoro pa neposredni svedok i zbog toga što nikada nije zaboravio očaj mlade majke.

Na prvoj stranici, Markus je već izrazio svoje nezadovoljstvo tadašnjim šefom odeljenja za ubistva jer je zaustavio njegovu istragu i naložio da slučaj bude registrovan kao nesreća.

Mnoge stranice koje su sledile bile su izvodi iz Markusovih razgovora sa svedocima, ali, objektivno gledano, nije bilo mnogo suštinski važnog sadržaja ni u jednom od njih – ako ga je uopšte i bilo.

Šta ste videli? i *Šta znate?* Markus je uvek pitao ljude sa kojima obavlja razgovor. A u ovom slučaju: *Znate li za bilo šta što je moglo dovesti do ove žestoke eksplozije?* Niko mu nije dao nikakav trag. Mlada žena koja je izgubila dete objasnila je zašto je došla u mehaničarsku radnju. To je imalo neke veze sa zadnjom osovinom njenog *sitroena dijana* koju je trebalo promeniti jer je bila zarđala. A svaki put kada bi došla do tačke kada treba da mu ispriča o trenutku eksplozije, kada su joj kolica sa njenim trogodišnjim sinom istrgnuta iz ruku, slomila bi se i zaplakala.

Za ovim su sledila neka objašnjenja udovica stradalih mehaničara i, sve u svemu, nije bilo ničega što bi ukazivalo da su oni bilo išta drugo osim vrednih i veštih radnika u tek otvorenoj auto-mehaničarskoj radionici. Često su radili prekovremeno, ali plate su uvek isplaćivane na vreme, a to nisu bila loša primanja – upravo suprotno, rekla je jedna od supruga poginulih ljudi.

Karl je posebno podvukao tu činjenicu.

„Nije teško pronaći udovice, Karle. Ona koja je bila udata za vlasnika radnje ponovo se udala i promenila prezime, ali srećom je i dalje na istoj adresi.“

„Kada će biti ovde, Gordone?“

„Već je ovde. Čeka u Rosinoj kancelariji.“

Karl mu je s odobravanjem klimnuo glavom. Uskoro će morati da prizna kako najmlađi član njihovog odeljenja nije potpuni žutokljunac.

„A rođaka koja je objavila smrtovnicu u novinama biće ovde za sat vremena. Bila je pomalo zburnjena i nervozna jer želiš da pričaš sa njom, ali rekao sam joj da obično ne ujeđaš.“ Gordon se iscerio.

Obično ne ujeđam? Pomislio je Karl. Malodušno se osmehnuo. Možda je Gordon ipak još žutokljunac.

„Pošalji je ovamo.“

Karl je zatvorio fasciklu kako udovica ne bi mogla da vidi uznemirujuće fotografije tela na mestu nesreće.

Nije imao pojma kako je izgledala pre trideset godina, ali za ženu od šezdeset i nešto bila je iznenađujuće mladalačkog izgleda. *Bog nije mnogo učestvovao u stvaranju njenog lica*, pomislio je kada je skinula masku s lica. U stvari, pokušala je da se osmehne, ali joj to nije baš sasvim uspelo.

Prvih nekoliko minuta Karl se mučio sa uobičajenim pitanjima, ali onda je pomislio: *Ako ne rizikuješ, ništa i ne dobijaš*. Zato je postavio pitanje koje se nije pojavljivalo u izveštaju. Pucanj naslepo.

„Vaš muž je baratao s mnogo novca u to vreme, ali kako ste vi to doživljavali?“

Ona je zadenula kosu iza uha dok je jedna jedina bora nekako pokušavala da se pojavi na njenom čelu. „Ali plaćali smo sve svoje račune na vreme, ako ste na to mislili?“

„Ne, mislio sam na sve luksuze. Auto, mašinu za sudove, novu odeću, takve stvari.“

Ona je izgledala kao da joj je laknulo kada su joj ponuđene konkretne mogućnosti za odgovor.

„Pa, Ove jeste kupio vikendicu. To je ona koju ja i dalje imam u Tisvildeu.“

Karl je zviznuo. „Mora da je to bilo pravo vreme da se kupi vikendica u Tisvildeu. Sada ne možete da dođete do njih ni za ljubav ni za pare.“

Ona je visoko podigla glavu.

„Koliko ste je platili? Sećate li se? Kupili ste je gotovinom, zar ne?“ podsticao ju je on.

Ona je klimnula glavom, izgledajući zamišljeno. Bilo ju je lako navesti u željenom smeru.

„Nešto preko sto hiljada, čini mi se.“ Ponovo je klimnula kao da potvrđuje svoju izjavu.

„Dakle, radionica je dobro poslovala?“

I to je potvrdila. „Ove je mnogo radio. Svi su mnogo radili.“

Ostatak razgovora trajao je dvadeset minuta, i to će verovatno biti poslednji razgovor sa njom.

„Mislim da su imali više posla od većine mehaničarskih radionica“, rekao je on Rose kada je udovica otišla.

Ona ga nije slušala. „Shvataš li šta si tražio da uradim, Karle?“ Rose je imala mnogo izraza lica, a onaj koji je sada namestila njemu se nije dopadao. A ona je pričala o mrzovoljnim kretenima?

„Slučajevi od 2000. do 2005. još nisu digitalizovani, pa prelistavam izveštaj za izveštajem. Nemoj misliti da se možeš izvući da mi ne platiš prekovremeno ako hoćeš da ovo uradim brzo.“

„Samo me obavesti koliko sati si utrošila na to i nastavi sa svojim izvrsnim radom.“

Da li mu se to ona stvarno isplazila?

4

KARL

Utorak, 1. decembar 2020.

Karl je otvorio fasciklu i pregledao mnogobrojne fotografije tela iz radionice. Ni istraga na mestu nesreće ni otkrića do kojih se došlo prilikom obdukcija nisu mu doneli nikakve bitne informacije. Mrtvozornik koji je obavio obdukcije napisao je o jednom od tela:

Pošto je pokojnik pronađen ispod čeličnog stola i stoga nije pretrpeo ozbiljne povrede osim jedne na potiljku, može se zaključiti da ga je predmet koji ga je pogodio u glavu i ubio. Stoga je taj predmet najverovatnije pao na pod neoštećen, s obzirom na to da nismo pronašli njegove deliće u lobanji, a takav slučaj je takođe bio sa druga dva tela u radionici. Upadljivo je to što su u tri slučaja rane skoro identične i postoje povrede samo na potiljku, što bi moglo da znači da se eksplozija dogodila na određenoj visini i da su sve tri žrtve stajale blizu nje, okrenute leđima.